

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА, ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ РІЗНИХ ГРУП НАСЕЛЕННЯ

СУТУЛА В. О., д.пед.н., професор

СУТУЛА А. В., к.фіз.вих. і спорту

Харківська державна академія фізичної культури

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА: ПРОТИРІЧЧЯ У ВИЗНАЧЕННІ

Анотація. Проаналізовані особливості використання терміну «фізична культура» у сучасній науковій практиці. Установлено, що фізична культура представляє собою історично зумовлену діяльність людей з використанням фізичних вправ, а також результати такої діяльності.

Ключові слова: фізична культура, теорія, діяльність, узагальнююче визначення..

Вступ. Аналіз особливостей використання в сучасній науково-методичній літературі терміна «фізична культура» указує на наявність виражених суперечностей. Так, до прикладу, Б.М.Шиян [5] фізичну культуру визначає, як сукупність досягнень суспільства у створенні і раціональному використанні спеціальних засобів, методів і умов цілеспрямованого фізичного та духовного удосконалення людини. Т.Ю.Круцевич [3] констатує, що фізична культура, репрезентуючи вид культури людини та суспільства, представляє собою діяльність людей і її результат по формуванню фізичної готовності до життя. В.И. Столяров [4], під «фізичною культурою» розуміє таку сферу культури, в основі якої лежать соціально сформовані фізичні якості та особливості людини, які характеризують фізичний стан її організму, які проявляються нею у визначеній діяльності. В.М.Видрін [1] під фізичною культурою розуміє специфічний результат, засіб і спосіб фізичного вдосконалення людей, для виконання ними своїх соціальних обов'язків у суспільстві. Лукьяненко В. П. [3] констатує, що фізична культура сучасності постає як умова і результат розвитку людини. Jerzy Kosiewicz [7] звертає увагу на те, що фізична культура включає в себе всі спортивні і неспортивні явища, дії, теорії і форми наукової і ненаукової рефлексії з посиланням на культуру певних аспектів людського тіла.

Результати проведеного вище аналізу свідчать про необхідність аналізу протиріч, які існують у визначенні поняття «Фізична культура».

Мета та завдання дослідження. Мета дослідження полягає у визначенні узагальнюючого поняття фізичної культури.

Матеріал і методи дослідження. Методи дослідження полягають в аналізі спеціальної літератури, в якій висвітлюються різні підходи до визначення поняття «фізична культура».

Результати дослідження та їх обговорення. Історичні матеріали свідчать про те, термін «фізична культура» почав інтенсивно використовуватися в соціальній практиці з середини 19-го сторіччя [6]. Це може означати, що саме у той час

найбільш інтенсивно розвивалось соціальне явище, яке отримало назву «physical culture». Воно (явище) сприймалось у тогочасному суспільстві, як діяльність людей з застосуванням різноманітних фізичних вправ (діяльнісний аспект), яка спрямована на покращення їх фізичного здоров'я, статури та фізичної сили (результуючий аспект). Опосередкованим результатом такої діяльності явилось формування у тогочасному суспільстві системи специфічних для даного виду культури цінностей, ідеалів, норм і зразків поведінки; створення відповідної інфраструктури (спортивні споруди, тренажерні зали, спеціальні інститути та ін.); розробка спеціальних методик використання фізичних вправ та видання літератури по цій тематиці (до прикладу, праці К. Бетца, Д.Довда, Б.Макфаддена, Є. Сандова та інші). Як свідчать результати дослідження Cleorahas F. [6] в означений історичний період Південноафриканський просвітитель Клод Сміт вважав, що фізична культура повинна бути спрямованою на розвиток людської тілесності, результатом чого являється підвищення її сили та фізичної активності. У той же час Е.Н. Cluver стверджував, що «справжня» фізична культура не ставить собі за мету розвиток у людини чистої сили. Наведені дані свідчать про те, що уже на початковому етапі використання терміну «фізична культура» проявились різні підходи до його трактування. Така ж ситуація в цілому зберігається і до цього часу, про що свідчать наведені у вступній частині статті підходи до його визначення, що вочевидь потребує проведення додаткового аналізу піднятої проблеми.

Висновки. Проведений аналіз існуючих підходів до визначення поняття «Фізична культура» дозволяє сформулювати наступні висновки.

1. Аналіз особливостей використання в європейській та англо-американській науковій практиці терміна «фізична культура» указує на наявність вираженої суперечності. З одного боку, цей термін широко використовується у сфері освіти і науки, в законодавстві, в мовній практиці, а з іншого, відсутнє наукове обґрунтування поняття, для назви якого він вводився.

2. Результати проведеного аналізу указують на те, що фізична культура представляє собою історично зумовлену діяльність людей з використанням фізичних вправ, а також результати такої діяльності.

Подальші дослідження будуть спрямовані на вивчення проблеми зв'язку між фізичною культурою і спортом.

Список використаної літератури:

1. Выдрин В.М., Пономарев Н.И., Евстафьев Б.В., Гончаров В.Д., Николаев Ю.М. *К вопросу определения понятий в теории физической культуры // Теория и практика физической культуры.* – 1987. – № 2. – С. 23–25.

2. Круцевич Т. Ю. *Рекреація у фізичній культурі різних груп населення : навч. посіб. / Т. Ю. Круцевич, Г. В. Безверхня.* – К. : Олімпійська література, 2010. – 248 с.

3. Лукьяненко В. П. *Терминологическое обеспечение развития физической культуры в современном обществе [Текст] : монография / В. П. Лукьяненко.* – М. : Советский спорт, 2008. – 168 с.

4. Столяров В.И. К вопросу о теории физической культуры (методологический анализ) // Теория и практика физической культуры. – 1987. – № 2. – С. 39–44.

5. Шиян Б.М. Теорія і методика фізичного виховання школярів. Частина 1. – Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2008. – 272 с.

6. Cleopahas F. *Physical education and physical culture in the coloured community of the western cape, 1837-1966* // Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії, відділення спортивної науки факультету освіти університету Стелленбос (ПАР), 2009. - 302 с. (режим доступу: <http://legal-research.com.ua/korysna-informatsiia/50-korysna-informatsiia>).

7. Kosiewicz Jerzy. *Social and Biological Context of Physical Culture and Sport* // *Physical Culture and Sport. Studies and Research*. 2010. - №50 (50). - С. 5-31. (режим доступу: <http://bmsi.ru/doc/ddb02740-9a63-493c-acd0-a2c4dab47c53>)